

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 131

'תצוה' – זכור ה'תשפ"ג / מאת הר"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן - תורה נ"ו אות ג' (ח"א)

ז' באדר / הסתרה, והסתרה שבתוך ההסתרה / ע"י התורה שלומדים מאירים את האותיות הנסתרות / לחולה הכי קשה מביאים את הרופא הכי גדול / המן ביקש להכשיל את ישראל בעבירות שנראות כהיתר / פירצת הנהגות בחג הפסח / קליפת עמלק - 'ראו שטור אני' / המן רצה להפיל את הגורל לסטרא אחרא / פלא הגורל שביום כיפור / 'משה' עומד באמצע בין 'שמד' ל'רצון' / קליפת עמלק - 'שכחה' / 'פורה שר של שכחה' / בענין סכנת השבעות ושמות מלאכים / אינו דומה השונה פרוקו מאה פעמים וכו' / פורים מבטל את פורה שר של שכחה / אמירת 'ויהי נועם' במוצאי שבת / השמאל הקיצוני של היום הוא ג"כ קליפת עמלק / מדוע אסתר נותנת את בית המן למרדכי / למה צריך לתת רכוש גדול לישראל רק מפני טענת אברהם / ביציאת מצרים התבטלה 'תאות ממון' / ממון מצרים בסוף הזיק לעם ישראל - בעגל / טעם פנימי מדוע משה לא נטל מביזת מצרים והים / איך התבוננות בתורה / התפשטות הגשמיים של משה בחייו ובמותו / הסיבה שמשה בחייו היה תמיד ב'רצוא ושוב' בביטולו / הזיכרון הוא כשלא עושים מהתורה ממשות / בכתר יש בחינת 'מלך בלא עם' / בפטירתו זכה משה שוב לשער החמישים / מעלת שתיית היין בפורים / לעשות הבדלה על יין אמיתי / הכל סביב 'משתה היין' / שני ההפכים שביין / יין טוב לגברים ונגאי לנשים / הסגולה לזיכרון שביין גם בקידוש

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעימה נעומי 'אל נא רפא נא לוי'.

ז' באדר

א. אנחנו נמצאים בליל ז' באדר, הילולת משה רבינו ע"ה, כידוע ז' באדר הוא גם יום הלידה, וגם יום הפטירה של משה רבינו ועל יום הלידה של משה כתוב בתוספות בנזיר (דף יד. ד"ה אמר כמשה) שעשו שמחה גדולה (כמו שכתוב ושמות ב, ב: 'ותרא אתו כי טוב') וביום הפטירה עשו אבל, והרבה אנשים קבלו נזירות. ויוצא, שיום ז' באדר הוא משולב - בלילה עושים הילולה ועושים סעודה ושמחים, וביום עושים צום. הרבה אנשים קיבלו לצום מחר, עקב המצב הקשה בעם ישראל ויהי רצון שהקב"ה ישמח את כל עם ישראל, וישמור לנו את חודש אדר הזה לטובה ולברכה ולישועה, ויאביד את כל הגוים הרשעים שמצרים לעם ישראל.

מובא בגמרא (מגילה יג:): כיון שנפל פור בחודש אדר, שמח (המן) שמחה גדולה, אמר: 'נפל לי פור בירח שמת בו משה' - ולא היה יודע שבז' באדר מת, ובז' באדר נולד". ומכאן ראייה, שגם אחרי פטירת משה, יום הלידה של משה רבינו חשוב לנו מאוד, כי כתוב שרק בזכות יום ההולדת של משה רבינו - ניצלנו מגזירת המן.

הסתרה, והסתרה שבתוך ההסתרה

ב. יום ז' באדר חל 'סמוך ונראה' לפורים, ופורים קשור מאוד לענין משה רבינו. כל שנה אנחנו בוחרים נושא מסוים, לעבודת ה' באותו מועד. והשנה התחלנו לדבר על ענין הזיכרון, ויצא לי ללמוד הרבה תורות של רבינו הקשורות לפורים, וגם ברבי נתן בליקוטי הלכות על הענין של זיכרון דקדושה. רבינו מסביר בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ו אות ג') על ענין 'ההסתרה שבתוך ההסתרה', הקב"ה הוא 'אל מסתתר', וההסתרה נעשית ע"י העוונות, וכשאדם עושה ח"ו עבירה - הוא שוכח את הקב"ה. וכשאדם עושה את העבירה פעם שניה, שעל זה אמרו בגמ' ביומא (דף פו:) "עבר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ פְּהִתָּר", אז לא רק שהאדם שוכח את הקב"ה, אלא גם הקב"ה מסתתר ממנו בהסתרה אחת. וזה גורם שכל העבירות נעשים לו כהיתר, אבל עדיין יכול להשים לב על עצמו, מדוע קורה לו שכל

העבירות נעשים דוקא לו כהיתר, ולגלות את הקב"ה. אבל אם עובר עוד פעם עבירות, נופל להסתרה שבתוך הסתרה, וכלשון רבינו: 'הסתרה בתוך הסתרה' - דהיינו שההסתרה בעצמה נסתרת, שאינו יודע כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, דהיינו שאינו יודע כלל שנהפך אצלו האסור להיתר, רק כל הדברים רעים - (נדמים) לו למישור גמור, ע"כ. הוא נעשה כמו גוי, שאינו יודע בכלל שיש דברים רעים שצריך להיזהר מהם, וקשה לו מאוד לחזור בתשובה.

ע"י התורה שלומדים מאירים את האותיות הנסתרות

ג. אבל למצב גרוע כזה רבינו מוצא פתרון, ומקדים לומר וז"ל: וּבְאֵמַת גַּם בְּתוֹךְ הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתָּרָה, גַּם שֶׁסּ מְלַבֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, דִּהְיֵנו אוֹתוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בְּלִעְדֵי אֵין חַיִּית לְשׁוֹם דְּבָר וְכוּ', ע"כ. ומבאר שם שע"י לימוד התורה, זוכים להאיר באותיות התורה המוסתרות, דהיינו על ידי הלימוד תורה של כל אחד מישראל זוכים להאיר בכללות התורה המלוכשת בכל דבר, והיא מתחילה להאיר גם באותו יהודי שנמצא בהסתרה שבתוך ההסתרה, והתורה מוכיחה אותו - דהיינו שנופלים בראשו מחשבות תוכחה לעצמו, איך שנפל כל כך עד שהכל נעשה אצלו למישור גמור כמו אצל גוי. גם בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה י"ב) רבינו כותב את היסוד הזה שאע"פ שיש מקומות מטונפים שה' יתברך אומר עליהם (ישעיה מב, ח): "וּכְבֹּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן" - שֵׁיט גְּבוּל לְהַכְּבֹּד שְׁלֹא יִתְפַּשֵּׁט לְשֵׁם... אֲבָל דַּע, כִּי אֵף עַל פִּי כֵן בְּוֵדָא אֶפְלוּ מְקוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים אוּ בְּתֵי עֲבוּדָה וְזָרָה, גַּם הֵם מְקַבְּלִים חַיִּית מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ.

לחולה הכי קשה מביאים את הרופא הכי גדול

ד. רבי נתן מסביר בליקוטי הלכות (הל' פורים ה"א אות ב') שהצדיק שהיה לו את הכח המיוחד ביותר לגלות את ההסתרה שבתוך ההסתרה - זה משה רבינו, רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ל) עם ישראל במצרים היו במ"ט שערי טומאה, היו כמו חולים אנושים, וכמו שלחולה הכי קשה מביאים את הרופא הכי גדול, כך גם שם היה לנו את רופא הנפשות הכי גדול שזה משה רבינו, שהיה לו כח עצום לגלות את הקב"ה לעם ישראל, גם בהסתרה שבתוך ההסתרה' - שהיינו במצרים, והוציא אותנו ממ"ט שערי טומאה.

המן ביקש להכשיל את ישראל בעבירות שנראות כהיתר

ה. המן ראה שהגילוי של יציאת מצרים - האור שהאיר משה רבינו בעם ישראל, הסתיים בגלות בבל, וראה את החושך העצום שעם ישראל נמצאים בו, וחשב: עכשיו שאין אחד כמו משה רבינו, אין להם את כח התורה שיוציא את ישראל מ'ההסתרה שבתוך ההסתרה'. ולכן רצה להכשיל אותם בעבירות שנראות כהיתר, כגון שהם ייהנו מסעודתו של אחשוורוש. ולכן, המן נתן עצה רעה לאחשוורוש להזמין את כל היהודים לסעודה, והוא ידע שהיהודים אוכלים רק אוכל כשר, ולכן כתוב (אסתר א, ב): "לַעֲשׂוֹת פְּרָצוֹן אִישׁ וְאִשָּׁה" - 'איש יהודי' - זה מרדכי, ואיש צר ואויב' - זה המן. הכשרות שם היה בד"ץ של מרדכי היהודי, אבל ההוללות שהיתה שם, זה כבר 'עצת המן'.

פירצת הנהגות בחג הפסח

ההסתרה, ויגרמו לישראל לחזור בתשובה. ולכן היא משתמשת בצביעות הזאת, שכלפי חוץ הכל כשר, אין שם אפיו 'מצה שרויה', אבל הכל רקוב, הכל הוללות. זה החזיר גלות אדום שברוחניות עיקרה 'קליפת המן עמלק', לומר: 'ראו שטהור אני'.

ולכן 'קליפת עמלק' היא ההפך מ'זכור', השבת אנו נקרא בפרשת זכור: "זכור את אשר עשה לך עמלק ... תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח". בפרשת 'בשלח' דיברנו על הנקודה הזאת שבחינת 'עמלק' – זו קליפת השכחה, להשכיח מאיתנו את הניסים ולהשכיח את הקב"ה ואת היהדות, וכל המלחמה שלנו נגד עמלק זה בחי' 'זכור' – ענין הזיכרון, לזכור תמיד נגד ענינו את ה' יתברך ואת תורתו, ולא לתת ל'קליפת המן עמלק' להשכיח.

המן רצה להפיל את הגורל לסטרא אחרא

ט. כתוב (אסתר ג, ז) "הפיל פור הוא הגורל" ואומר רבי נתן (ליקוטי הלכות פורים א, ב): 'המן רצה להפיל את הגורל', הגורל הוא דבר גבוה הוא 'מקור החיים', ואת זה רצה המן להפיל להמשיכו לחלקו, ע"ש. ונראה להסביר: המן הפיל 'פור' שזו קליפה מאוד קשה, כי ב'פור' יש 'פר' דינים (שהם חמש גבורות מנצפך) ויש את ה' שזה גבורה שישית, וזו קליפה עוד יותר קשה, (ע' עוטה אור על לקוטי מהר"ן תניינא תורה ע"ד), כי תמיד יכולים להתעסק עם ה' גבורות, כמו 'פרה' (שזה פר-ה) אדומה, אבל המן הוסיף גבורה שישית, קליפת עשו ואדום, ועם זה קשה לנו מאוד להתעסק.

פלא הגורל שביום כיפור

י. ה'גורל' זה דבר מאוד קדוש, ויש לנו כוח להתעסק עם הגורל פעם אחת בשנה וזה ביום כיפור. ביום כיפור יש דבר פלאי, ונראה את העומק שלו. ביום כיפור לוקחים שני שעירים, ואומרת הגמרא (וימא סב.) "שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקחתן כאחד", ז"א שאפילו צריך לקנותם ביחד, והכי טוב שהם יהיו שני תאומים שנראים אותו דבר וגדלו ביחד, ואין שום הבדל בין אחד לשני. ואז מפילים 'גורל', שעיר אחד להשם – וקרב על גבי המזבח, ושעיר אחד לעזאזל – להיות חלק לסטרא אחרא, שמקבל את זה.

ופה יש דבר פלאי, לוקחים שני שעירים שהם אותו דבר, ויש כאן הדגשה לכך שמצותן שיהיו אותו דבר לגמרי, אחד הולך לקדושה הכי גדולה, להיות שעיר לה' ביום כיפור, ואחד הולך להיבלע לחלק הסטרא אחרא. וההסבר: הנקודה של ה'גורל' זה מקום ששניהם טובים, ז"א בשעת הגורל בשורש העליון שנקרא 'שורש הרצון' (ורבינו מדבר על זה בליקוטי מהר"ן תורה ד' תניינא), שם אין הבדל בין רע לטוב, כי 'שורש הרצון' זה 'ספירת הכתר' בחינת הרצון שברצונות 'רעוא דרעוויין', ולכן בגורל מעלים את שניהם לשורש, ובשורש אין שום הבדל, כי כמו שנתבאר שאין דבר בעולם שאין לו יניקה מהקדושה – כי רק משם יש חיות, ולכן השורש הרצון של כל דבר הוא קדושה. ולכן שם למעלה שני השעירים באמת שווים לחלוטין. אלא שאז הכהן עושה את הגורלות, ובהתחלה הוא מגביה את הידיים, ואז הוא מוריד אותם על שני השעירים. ובזמן

ו. דרך אגב, רואים בעיתונות החרדית כל מיני פרסומים לבתי מלון לפסח, בכל מיני חורים בעולם, ולמרות שיש שם אוכל אולי 'כשר' למהדרין, אבל זה לא 'פסח כשר' בכלל. במקום לעשות סדר ליל פסח עם המשפחה כהלכה, הוא עסוק בתכנון של הטיולים וכו', איפה כל ההנהגה הקדושה של הבית היהודי, להנחיל את האמונה הטהורה לילדים, כל זה נעלם במקומות הללו. והכל עם חותמת הברד"ץ, העיקר שחם ושלוש לא יהיה שם 'מצה שרויה', אבל כל הפגמים והבלגן זה כבר לא מפריע. ואלו שזה כבר לא מפריע להם, זה בדיוק 'ההסתרה שבתוך ההסתרה', שכל דברים רעים נדמים להם כהיתר. והדבר הזה נקרא בלשון הרמב"ן (ויקרא יט, ב) 'נבל ברשות התורה', כי האוכל כשר, אבל כל זה היפך התורה, והיפך כל החינוך היהודי.

סעודתו של אותו רשע

ז. את הסוד הרע הזה ידע המן הרשע, ואמר לאחשורוש להזמין את ישראל לסעודתו, שהיתה כשרה גלאט (לפי כל הכשרויות), אבל במקום דברי תורה, דיברו שם דברי תפלות, וכמו שרמזה לזה הגמ' (מגילה יב:), אמר רבא: יום השביעי שבת היה, שישאל אוכלין ושותין, מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות. אבל אומות העולם שאוכלין ושותין – אין מתחילין אלא בדברי תפלות. וכן בסעודתו של אותו רשע, הללו אומרים: מדיות נאות, והללו אומרים: פרסיות נאות, ע"כ.

היה שם דיבורי תפילות של ניבול פה, היה שם כפירה, היה שם ביזוי לבגדי כהונה, ולכלי בית המקדש וכו' וכו'. וכל זה ישראל רואים שומעים ושותקים. ולכן מרדכי הזהיר מאוד את ישראל, לא להשתתף בסעודה הזו. אבל כבר אז היו 'שמאלנים' – 'יפי נפש' צבועים שהתנגדו למרדכי ('שמאלנים' זה לא דבר שהמציאו היום, זה היה קיים בכל הדורות – יפה נפש צבועים), והם אמרו לו: אתה גורם לשנאה של הגוים כלפינו, אנחנו צריכים להשתתף בסעודה, שהגוים יראו שעם ישראל מכבדים אותם, והשתתפו בסעודת אחשורוש.

מובא בגמרא (מגילה יב:): "שאלו תלמידיו את רשב"י: 'מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם. אמרו לו: 'מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע' וכו'. אמרו לו: 'אמור אתה'. אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם וכו'. ובאמת שני הטעמים אמת. כתוב (אסתר ד, א): 'וּמַרְדֵּכִי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה', ופירש"י: בעל החלום אמר לו שהסכימו עליונים לכך, לפי שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר, ושנהנו מסעודת אחשורוש, עכ"ל. והרי ששני הטעמים אמת.

קליפת עמלק - ראו שטהור אני

ח. קליפת עמלק באה להשכיח מאיתנו את ה' יתברך, באה לחזק את ההסתרה, ואם יש כבר הסתרה, או אפילו 'הסתרה שבתוך ההסתרה' כמו שהיה בגלות בבל, אז היא מתחזקת מאוד להעלים עוד יותר ועוד יותר את אותיות התורה, כדי שלא יאירו בתוך

'פורה שר של שכחה'

יג. כתוב בפרי עץ חיים (שם) שיש כוונה לזכירה בשעת הבדלה, לומר: "משבענא אני עליך פורה שר של שכחה, שתסיר לב טיפש ממני, ותשליכהו על טורי רומיא (הרים הגבוהים)". [יש נוסחאות של טור שמוכא כל הלשון הזה בסימן רצ"ט]. רואים ש'פורה' זו בחינת 'שכחה', וזה מה שרצה המן להפיל 'פורה', להפיל לשכחה. ובפרי עץ חיים שם מביא לחש: ארמי"ס – רמי"ס – מי"ס – י"ס – מ"ס – ס' שהאותיות הולכות ומתמעטות עד שמתבטל. יש דוגמא לזה מהגמ' בפסחים (דף קיב.), שיש סכנה לשתות מים מנהרות בלילה, יש שד הממונה על סכנה עיוורון שנקרא 'שברירי', ואם הוא צמא מאוד וחייב לשתות, אז כתוב שם בגמ' לומר לחש, בלשון זו: "אמרה לי אימי איזדהר משברירי – שברירי – ברירי – רירי – ירי – רי", וכיון שמורידים אות אחרי אות משמו, הוא נשאר בלי אותיות. [השם ארמי"ס, נרמז בפסוק הנ"ל "פורה דרבתך לבידי ומעמים אין איש אתי ואדרכס באפי וארמסם בחמתך" – בתיבת 'ארמסם'].

בענין סכנת השבעות ושמות מלאכים

יד. ולענין הוצאת השמות הנ"ל מהפה, כתב בכף החיים (פלאגי סי' ל"א אות כ"ז), וז"ל: במוצאי שבת הנוהגין לומר אנא משבענא וכו', וכן משיבוע אני עליכם וכו', לא יפה הם עושים, אלא צריכין לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שמלאך פלוני יעשה כך, ולא יזכור המלאך בפיו, אלא יחשבהו. וזה לשון ספר החסידים (סימן ר"ה), מי שעוסק בהשבעות של מלאכים או שדים, או בלחישות כשפים, לא יהיה סופו טוב, ואין טוב לאדם, אלא שיתפלל להקב"ה בכל צרכיו, ורחום וחנון הוא, וניחם על הרעה, עכ"ל. עוד שם (סימן תשע"ב) כתב, אין המזיקין מתגרין אלא במי שמתגרה בהם וכו'. ובשלחן ערוך של האר"י זכורנו לברכה, כתב וזה לשונו, המשתמש בשמות הקדושים, או בהשבעות, עונשו גדול. וסיים שם, כשהאדם מזכיר שם של מלאך, חושבין שקוראין אותו, ובאים כששומעים שם, וכשבאים ורואים שקראוהו לבטלו, בא נזק אל הקורא אותם, ולכך צריכים להיזהר מלהזכיר שם בפיו, אבל אם הוא שם איזה מלאך ששמו כשם אדם, כגון מיכאל רפאל גבריאל, מותר, עכ"ל.

אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים וכו'

טו. ואומר האריז"ל שאותיות 'מס' (שהם האותיות של ס"מ), הם מרמזות על השכחה כי מובא בגמרא (תגיגה ט): אמר ליה בר הי הי להלל: (מלאכי ג, יח) "וְיִשְׁכַּחְתֶּם וְרָאִיתֶם בֵּין צִדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשָּׁר לֹא עֲבָדוּ וְכוּ", אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד, ע"כ. כל זמן שאדם שונה פרקו רק מאה פעמים עדיין הוא בבחי' 'מס' – שם השכחה, אבל כששונים מאה ואחד פעמים כמנין 'מיכאל' – 'שר ישראל', שהוא ממש ההפך מ'שר של שכחה' – 'שר של אדום'. כי 'מיכאל שר הזיכרון' (כמו שמוכא בערכי הכינויים). וע' בספר משנת חסידים (שארית יום ראשון ב, ג), וז"ל:

שהוא מוריד את הידיים למטה – בהורדה הזו נעשה בירור בין הטוב ובין הרע, אבל בשעת הגורל שב'שורש הרצון' – שני השעירים הם במקום הכי גבוה.

'משה' עומד באמצע בין 'שמד' ל'רצון'

יא. המן הרשע רצה להפיל את בחינת הגורל שזה בחי' 'שורש הרצון', לחלקו למקום הסטרא אחרא. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (ח"א תורה ד' אות ט), שמשא רבינו נסתלק בזמן 'מנחה של שבת' ב'רעווא דרעוויין' הרצון שברצונות. רבינו מסביר (תורה רט"ז ח"א) שמשא רבינו עומד בין 'שמד' ל'רצון', והכח העצום של משה רבינו הוא לקחת ולהעביר מ'שמד' ל'רצון'. 'שמד' – זה בחינת עמלק הרשע, וכל הניצוצות הקדושה שהוא תופס, כמו נשמות ישראל שנופלים לחלקו או נשמות הגרים (שזה הענין בתורה שם), והוא מחליש אותם באמונה כמו שכתוב (דברים כה, יט): "וְאֶתָּה עֲנִיף וְגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים", מקרר באמונה. ובא משה ומציל מהשמד ומעלה ל'רצון'.

כי 'משה' עומד באמצע בין 'שמד' ל'רצון', 'שמד' = 344, 'רצון' = 346 ובאמצע יש את משה שעולה 345. ומשה לא רק עושה הבדלה אלא הוא לוקח את מה שעשק 'שמד' – ומעלה אותו ל'רצון'. כל המלחמה של המן היתה כנגד משה, כי הוא ידע שלמשה יש את הכח לתקן את קליפת 'עמלק'. כמו שכתוב במלחמת עמלק (שמות יז, יב): "וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ" – ידיו היו אמונה בתפילה עד בוא גאולתם של ישראל. ואין משה רבינו מנצח את קליפת עמלק? ע"י בחינת ה'גורל', כי כיון שמשא מעלה כל דבר ל'רצון שברצונות', ושם מתברר שאין רע בכלל, כי השורש של הרע הוא טוב – כי שם הוא לא רע. רק שהכח של משה רבינו להוציא מ'שמד' ל'רצון', הוא על ידי שמגלה את ההסתרה שבתוך ההסתרה, הוא מגלה את האותיות של התורה הקדושה שמלוכשים בכל דבר, ובזה הוא מגלה לניצוץ הקדוש המלוכש בימי רע', הנתון ותפוס אפילו ב'שמד' של 'קליפת עמלק', ומגלה את 'שורש הרצון', שזה אותיות התורה המחיות אותו, ועי"ז נופל כל הרע.

קליפת עמלק - 'שכחה'

יב. ולכן המן רצה להפיל את 'הגורל' – את 'שורש הרצון', והוא רוצה להפיל אותו לקליפה שלו, לקליפת עמלק ל'שכחת התורה', כי שר של שכחה הוא שר של אדום, כי מובא ב'פרי עץ חיים' (שער השבת פרק כ"ד). כתוב בפסוק (ישעיה סג, ג): "פורה דרבתך לבידי" ובתחילת הפרק כתוב (שם סג, א): "מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה", הקב"ה בא מאדום ושם דרך את השר שלהם שנקרא גם 'פורה'. ואומר ב'פרי עץ חיים' שפורה 'שר של שכחה', ולכן המן שהוא מעמלק זרע אדום, מנסה להפיל אותנו לשכחת התורה. ועם ישראל שידעו את הסוד הזה לכן מיד בניצחון, כתוב (שבת פח.) 'הדור וקיבלוה בימי אחשוורוש', ראו שחייבים לעשות קבלת התורה מחדש.

טיפת שכל ישר הגיוני ואנושי? אלא שזו 'קליפת המן עמלק' זו בחינת 'הסתרה שבתוך ההסתרה' – לומר על הרע הכי גדול שגם הוא יכול להבין שהוא רע – שהוא טוב, ממש לבכות. וזה גם מה שכתוב בזהר הקדוש (בראשית דף כ"ה) שזו קליפת המן עמלק שנמצאת 'בערב רב'. והסיבה לכך, כי קליפת המן עמלק יכולה להפוך את הטוב לרע ואת הרע לטוב, כי הם נמצאים 'בהסתרה שבתוך ההסתרה' חזקה, ולכן הם מבזים ונלחמים מאוד בקדושה.

ואני לא מדבר רק על אלו בממשלה, שהם כוונתם רק לקושש קולות לבחירות, אלא על האדם מהרחוב השמאלני שאין לו טובת הנאה, למה להיות כזה רשע וטיפש, והם עוד בטוחים שהם אנשים טובים ונאורים. והדרך היחידה להציל את האחים הטועים שלנו היא – על ידי לימוד תורה כי הכוח של התורה שהיא נכנסת לכל המקומות הנמוכים האלה ומתחילה להתגלות ולהאיר בהם, וככל שמרבים בלימוד התורה יותר ויותר, ככה אנו מאירים בעצמנו ובאחינו את לימוד התורה.

מסביר רבי נתן, שזו הנקודה של המן שניסה להשכיח מאיתנו את התורה הקדושה, דוקא בחודש אדר שאז מת משה, וסבר שנתבטל כוח התורה, וחשב שהוא יכול להמשיך לעצמו את הגורל ושיצא ח"ו גורל לא טוב של הסטרא אחרא. ומי עומד כנגד קליפת המן? מרדכי, כי הוא ג"כ היה בחינת 'התורה', כי משה ומרדכי זו אותה בחינה מ'יסוד דאבא' – שזו ההארה הגבוהה של 'פורים' וזה בחינת הזיכרון שבתורה, וזה הכח של מרדכי להוציא את כל הניצוצות הקדושה שנמצאים אצל המן הרשע.

מדוע אסתר נותנת את בית המן למרדכי?

יט. כתוב (אסתר ח, ב): "וַיִּתְּשֶׁם אֶסְתֵּר אֶת מַרְדֳּכָי עַל בֵּית הַמֶּן וַיֵּשׁ כַּאֲשֶׁר שָׂאלָהּ – הרי כתוב (שם ט, י) "וַיִּבְרָחָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם", (רש"י מפרש שלא יתקנא אחשוורוש. ויש מפרשים משום שאסור היה ליהנות משלל עמלק, אכן עיקר האיסור היה בזמן שאול שהיתה נבואה לשעה. ויש לפרש עוד וכדלהלן). אסתר ומרדכי נותנים הוראה מלמעלה לכל היהודים שעושים את המלחמה, לא לגעת בביזה, אבל את בית המן שהיה עשיר גדול – וזו הביזה הכי גדולה – את זה אסתר נותנת למרדכי? ונכון שאפשר לתרץ שאחשוורוש בעצמו נתן את בית המן כמו שכתוב (אסתר ח, א) "בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֶחָשׁוּרׁוּשׁ לְאַסְתֵּר הַמֶּלֶכָה אֶת בֵּית הַמֶּן", אבל עדיין מדוע אסתר נותנת את בית המן למרדכי דוקא ולא לכול ישראל, שעליהם נאסר לקחת מהביזה?

רבינו (תורה נ"ז אות ה') מביא את הפסוק (קהלת ב, כ) "וְלִחְוֹטָא נָתַן עֲנִיָּן לְאַסּוֹף וְלִכְנוֹס לְתֵת לְטוֹב לְפָנָי הַאֱלֹהִים", שדרשו על זה בגמ' במגילה (דף י"ג) שהחוטא זה המן, והוא אסף הרבה ממון כדי ליתן לטוב לפני ה' – שהוא מרדכי. רבינו מסבר שם על 'מחנה דין' שהוא בחינת מלכות דקדושה, ועליו נאמר (במדבר י, כה): "מִתְּחִלָּה בָּנִי דִן מְאֹסָף לְכָל הַמִּתְּנֵת" ופירש"י (בשם הירושלמי): "לפי שהיה שבט דן מרובה באוכלוסין – היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו". וזה מתקשר לדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה קפ"ח ח"א / פ"ח ח"ב) שזו בחינת אבידות דקדושה. ורבינו אומר (תורה

אם שוכח מה שלומד, מפני שאינו שונה פרקו מאה ואחד פעם כמספר מיכאל"ל או זנגנאל"ל שהוא רבו של משה.

פורים מבטל את פורה שר של שכחה

טז. ונחזור לענין, ענין להינצל משכחה שייך לפורים ומחיית עמלק, כי 'שכחה' = גימ' 333 (של"ג) ו'פורים' גימ' – 336, כי בא להוסיף כנגד 'שכחה' את שלושת אותיות 'זכר' (ל' זכרון) כדי להגיע ל'פורים' – 336. ונסביר עוד: כי ההבדל בין 'פורה' שר של שכחה לבין 'פורים' שבשניהם יש את ה'פור', אלא ש'פורה' זה: 'פור'+'ה' ו'פורים' זה: 'פור'+'י'+'ם'. 'פור'+'ה' – זה ה' גבורות – דינים, ו'פור'+'י'+'ם' זה כנגד 50 שערי בינה. ולכן בחג 'פורים' יש כח להכניע את השר של 'שכחה'.

אמירת 'יהי נועם' במוצאי שבת

יז. עוד אומר האר"י: "כבר נודע שבערב שבת כל הקליפות כולם נגנזים בנוקבא דתהומא רבה, (ואין להם יציאה והם נאסרים במאסר), ובמוצאי שבת יוצאים ורוצים לשטוף העולם (כי יום שלם הם היו אסורים, וכשהם יוצאים – יוצאים בכל כוחם), אלמלא שאנו אומרים 'יהי נועם', ע"כ. ומבאר שם, שהפסוק הזה מכניע אותם: "וַיְהִי נָעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה" (תהלים צ, יז), כי יש בפסוק פעמים 'נו' (=56), 5 כפול = 56 = 180 שזה כנגד 'פר' דינים. לפי הספרדים אומרים 'יהי נועם' בכל מוצ"ש, וגם אם יש בשבוע חג. ויש עוד סיבה, כי אנחנו רוצים זיכרון, והפסוק הזה 'יהי נועם' – מסוגל לבטל את ה'פר' דינים השייכים לשכחה.

וממשיך האר"י ז"ל: "והנה שר שלהם שמו 'פורה', ר"ל – פ"ו זה שם 'אלהי"ם' פשוט (86). ו-ר' זה אחוריים של שם 'אלהי"ם' (א-אל-אלה-אלה-אלהי"ם) וכל האותיות של 'ריבוע' שם 'אלהי"ם' – עולים 200. ו-ה' זה חמש אותיות של 'אלהי"ם' שזה חמש גבורות. וזהו: "פורה דְרַבְרָתִי לְבִדְי", אותיות 'לבדי' אותיות 'בדיל' לרמז שלהבדיל את הדינים קשים דרכתי בשעת הבדלה. יש עוד רמז ש'לבדי' = עולה 'הבדלה'.

השמאל הקיצוני של היום הוא ג"כ קליפת עמלק

יח. קליפת המן עמלק שהיא קליפת השכחה וההסתרה כנ"ל, גורמת לאדם לשכוח אפילו מי אוהבו ומי שונאו, הוא ממש מתבלבל בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'. רואים את זה חזק היום אנחנו נמצאים במצב שיש מיעוט קטן של שמאלנים בעם ישראל שהם חותכים את העץ שעליו הם נשענים. הרי, עם מי הם נלחמים, עם האחים שלהם, בשם ה'שמאל' בשם 'הנאורות', וצביעות 'יפי הנפש' וכו', הם כל כך שונאים יהודים את אלו שהם קוראים להם 'מתנחלים' או 'חרדים', והקיצונים שבהם מוכנים אפי' לרצוח, אם לא מוראה של מלכות. אבל את ה'בני דודים' שרוצחים את כל מי שבשם 'ישראל' יכונה – וגם את ה'שמאלנים' בעצמם, הם אוהבים אהבת נפש.

אי אפשר להבין בשום אופן, איך אנשים שנחשבים משכילים ונאורים, מגיעים לכזה מוח מעוות ולכזה רוע, ולא יכולים להפעיל

כלומר, הקב"ה שינה את הטבע, כדי לקיים את ההבטחה שהבטיח לאברהם אבינו "וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גְּדוֹל", כי היות שעם ישראל היו במ"ט שערי טומאה, הממון של מצרים רק היה יכול להזיק להם, ולכן לטובת ישראל כביכול רצה הקב"ה שלא לקיים את הבטחת "וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גְּדוֹל", אבל כיון שהבטיח לאותו צדיק, ושלא יאמר אותו צדיק, לכן שינה הקב"ה את הטבע של ישראל, כנגד הבחירה, ונטל מהם את 'תאות ממון', ובוזה ניצלו ישראל שאף שלקחו רכוש גדול ממצרים, לא הזיק להם. אבל בזמן מרדכי ואסתר, שלא היה את הנס הזה, ראו מרדכי ואסתר שהממון יזיק מאוד לעם ישראל, ולכן מנעו את ישראל מהביזה.

ממון מצרים בסוף הזיק לעם ישראל - בעגל

כב. ונבאר את דברינו, כי באמת שבירת 'תאות ממון' שהיתה במצרים היתה רק ליציאת מצרים בעצמה, אבל מיד אחר כך כתוב במדרש (בראשית רבה כח, ז) "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הִפְלֵל קָרְאוּ תִּגְרַל עַל הַכֶּסֶף וְעַל הַזָּהָב שֶׁיֵּצֵא עִמָּהֶם מִמִּצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א, כב): "בְּכֶסֶף הָיָה לְסִיגִים", וכן (הושע ב, ז): "וְכֶסֶף הִרְבִּיתִי לָהּ – וְזָהָב עָשׂוּ לְבַעַל. וכן (שם ח, ד): "בְּכֶסֶף וְזָהָב עָשׂוּ לָהֶם עֲצָבִים לְמַעַן יִכְרְתוּ" וכו', ע"כ. כלומר, שבגלל שהקב"ה השפיע עליהם הרבה כסף וזהב, זה גרם להם בסוף לעשות את חטא העגל. והרי שריבוי הממון של ביות מצרים הזיק להם, אלא שבפסח בעצמו הקב"ה ביטל את מציאות של 'תאות ממון' – ביטל מהם את הבחירה, כדי שלא יאמר אותו צדיק. וזה היה עד סוף שביעי של פסח שאז היה את ביות הים.

ומרדכי ואסתר ראו שבזמנם לא היה את הבחינה של הביטול הזה ולכן הם הזהירו את עם ישראל ולא נתנו להם מהממון של הביזה. וכמו שכתוב: "וּבְבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם". אבל מרדכי בעצמו היה לו את הכוח להוציא את כל הקדושה מהממון של המון. וכמבואר היטב בלשון רבינו (תורה נ"ו סוף אות ה'): וְזֶה "לְתֵת לְטוֹב לְפָנַי אֱלֹהִים", – בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁמֶרְדֵּכִי שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקִדְשָׁה, מוֹצִיא מִמֶּנּוּ (מהמון) כָּל הַמִּמּוֹן וְכָל הַנִּיצוּצוֹת, וְנִעְשָׂה מִזֶּה תּוֹרָה בְּנִל. כִּי מֶרְדֵּכִי מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַעֲשִׂירוֹת, בְּבִחִינַת (איוב כ, טו) "חִיל בְּלַע וְנִקְאָנִי", וְעוֹשָׂה מִזֶּה תּוֹרָה, שֶׁנֶּקְרָאת "אֲשֶׁת חִיל" (משלי לא, ז).

טעם פנימי מדוע משה לא נטל מביות מצרים והים

כג. ובוזה נבין שמשא רבינו לא לקח מביות מצרים ומביות הים, כי הוא ידע שבאמת אין לנו כח לתקן את הממון, אלא רק הקב"ה ביטל את 'תאות ממון' באותו זמן, ולכן משה רבינו העדיף להתעסק במצוות אחרות, ולהתעסק בארוננו של יוסף, כמו שנאמר (משלי י, ח): "חֲכָמָם לֵב יִקַּח מִצְוֹת", ולא רצה לקחת מביות מצרים. וכמבואר בגמ' בסוטה (דף יג, א), ולא התעסק במצוות ביות מצרים וביות הים שגם הם היו מצוות באותה שעה.

איך משה היה עני במתן תורה הרי צריך עשיית להתבוננות

כ"ה את ד' ח"א) שבממון נמצאים גוונים עילאין. והמן כשהוא אסף את הממון – הוא בעצם אסף ניצוצות קדושה.

וזהו שכתב רבינו שם בתורה נ"ו, וז"ל: וּמַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הוּא מְאָסָף מְמוֹן. כִּי מַחְמַת שְׁהוּא יָרָא שְׁלֹא יוֹצִיא בְּלַעוּ מִפּוּי, הֵינּוּ הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ אֲצִלוֹ, עַל כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְאָסָף מְמוֹן, שֶׁהֵם נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה. כִּי הֵם בְּחִינַת הַגּוֹנִין עַלְאִין שֶׁיֵּשׁ בְּזָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשָׁת, שֶׁהֵם הַמְמוֹן, ע"כ. ולמרדכי שהיה לו כח התורה, היה לו כח לגלות את ניצוצות הקדושה שיש בממון של המון, ולגלות אותם עד שיהיה נעשה מזה תורה. וכיון שרק למרדכי היה את הכוח העצום לגלות את הקדושה שיש בממון של המון, לכן אסתר נותנת דוקא למרדכי את בית המון. אולם עם ישראל באותו דור עדיין לא היו במדרגה זו, ולכן לא יכלו לשלוח ידם בביזה, כדי שלא יפלו רק ל'תאות ממון', ולא יוכלו לקבל את התורה מחדש בפורים, אם יהיו שקועים ב'תאות ממון' חס ושלוים של הביזה.

למה צריך לתת רכוש גדול לישראל רק מפני טענת אברהם

כ. כתוב: (בראשית טו, יד): "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גְּדוֹל", וכן קיים בהם כמו שכתוב (שמות יב, לה): "וַיִּשְׁאַלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וְכָלֵי זָהָב וְשִׁמְלֹת". וכתוב (שם טו, כב): "וַיִּשַׁע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף" – פירש"י (בשם המכילתא פ"ג) "הִסִּיעַן בַּעַל כְּרַחֵם, שֶׁעֲטְרוּ מִצְרַיִם סוּסִיהֶם בְּתַכְשִׁיטֵי זָהָב וְכֶסֶף, וְאֲבָנִים טוֹבוֹת, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל מוֹצִיאִין אוֹתָם בֵּים, וְגִדּוּלָה הִיְתָה בִּיּוֹת הַיָּם, מִבִּיּוֹת מִצְרַיִם". אבל לכאורה יש קושיא, כי הפסוק אומר (שם יא, ב) "וְדַבֵּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רַעֲוִתָּהּ כְּלֵי כֶסֶף וְכָלֵי זָהָב", ופירש"י: אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך שלא יאמר אותו צדיק אברהם (בראשית טו, יג) "וַיַּעֲבֹדוּם וַעֲנוּ אֹתָם" קיים בהם, "וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גְּדוֹל", לא קיים בהם, ע"כ.

וקשה: הרי הקב"ה צריך לקיים את דיבורו, ולתת לעם ישראל רכוש גדול, גם בלי קשר למה יאמר אותו צדיק אברהם. והתשובה: כיון שעם ישראל היו אז ב-מ"ט שערי טומאה, במצב הזה זה מאוד מסוכן להם לקחת את הממון של מצרים, מפני שהם יכולים ליפול ב'תאות ממון' גדולה, ולהפסיד את כל הקדושה. שזו גם הסיבה שמרדכי ואסתר לא נותנים להם מהביזה בזמן אחשוורוש, כי הם פחדו שהם יפלו ב'תאות ממון' ולא יוכלו לקבל תורה מאהבה.

ביציאת מצרים התבטלה 'תאות ממון'

כא. ולכן אומר הקב"ה: 'שלא יאמר אותו צדיק, והביאור בזה על פי דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה א' תניינא) ששם מסביר רבינו שיש שלוש מידות שהם מחיריבי ירושלים – היינו הלב היהודי, כלומר את היראה שבלב, והראשון הוא 'תאות ממון'. והתיקון לזה, הוא חג הפסח, שאז נשבר להם 'תאות ממון', כמו שכתוב (שמות יב, לו) "וַיְהִי נֶתַן אֶת חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאַלוּם", ודורשת הגמ' "וַיִּשְׁאַלוּם" בעל כרחם, ומבאר רבינו (שם באות ה'), שישאל לא רצו בכלל ממון כי התבטל אז בפסח 'תאות ממון'.

הממון כדי שתוכל להוציא את הניצוצות הקדושה הבלועים בו. וגם אצל מרדכי ואסתר, היתה עבודה להוציא את ניצוצות הקדושה שבלע המן, לכן מרדכי הצדיק היה צריך עשירות.

התפשטות הגשמיות של משה בחייו ובמותו

כו. בענין של משה רבינו מסביר בליקוטי מוהר"ן (תורה ד' אות ט) מה ההבדל בין ההנהגה של משה רבינו בחייו, לבין ההנהגה במותו? ובעת נטעם איזה סודות יש בליקוטי מוהר"ן. רבינו מסביר שמה רבינו גם בחייו הצליח להגיע להתפשטות הגשמיות לגמרי, כמו שאחרי פטירתו. רק ההבדל הוא, שבחייו הוא הגיע למ"ט שערים שאז זה עדיין בחינה של 'רצוא ושוב', ורק בפטירתו שאז הוא נכנס לשער החמישים זה היה 'רצוא בלי שוב'.

וכעת נבין את העומק של דברי רבינו. מה זה 'רצוא ושוב'? אם נתרגם את זה בספירות: 'רצוא' – זה רצון, 'רצון' – הוא למעלה ב'כתר'. 'שוב' – זה למטה בספירת המלכות. ב'רצוא' אנחנו ב'כתר' בבחי' 'אין', וב'שוב' אנחנו במלכות – 'אני', זה שם המלכות שזה השכינה הקדושה. ונסביר דבר עמוק, רבינו אומר (ליקוטי מוהר"ן תורה יז אות א), וז"ל: **כִּי עָקַר בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, הוּא רַק עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּקְבָּלִין מַלְכוּתוֹ, כִּי אֵינֶן מְלֻכִּים בְּלֹא עֵס, עַכ"ל.** כשהקב"ה רוצה למלוך עלינו ואנחנו נהיה העם שלו, צריך שאנחנו כביכול נהיה בדלים ממנו – ונהיה בחינת 'עם', כדי שתהיה לו מלכות – וזה בחי' ה'שוב'. אבל כשישראל מגיעים לשלמות של רצוא שזה 'ביטול הגשמיות' ונכללים בהקב"ה, זהו מצב של 'מלך בלא עם', כי העם כבר נכלל בבורא שהוא המלך בעצמו.

הסיבה שמה בחייו היה תמיד 'רצוא ושוב' בביטולו

כו. ולכן משה רבינו במשך כל חייו היה בבחינת 'רצוא ושוב', רגע הוא נכלל בהקב"ה – בחינת 'רצוא' 'רצון' 'כתר', ואחר כך הוא 'בשוב' 'ספירת המלכות', שאז יש בחינה של מלך – שהקב"ה הוא המלך. אבל כשמה רבינו נפטר, הוא נכלל ב'רצון' שברצונות, בבחי' 'רצוא' בלי 'שוב'. ולכן כתוב במשה (דברים לה, ו): **וַיִּקְבַּר אֹתוֹ בְּגֵי... וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה,** והחידוש הוא שאפילו משה רבינו לא ידע איפה מקום קבורתו, זה ה'רצוא' הכי גדול, שאין לו שום ישות מעצמו, 'אין מי שיודע', אין אני, ולכן אפילו משה לא ידע איפה הוא קבור, כי אין אני, כי הוא כולו בטל ומבוטל ברצוא אל הקב"ה.

הזיכרון הוא כשלא עושים מהתורה ממשות

כת. ובעת נראה איך זה מתקשר לענין 'זיכרון' על פי דברי רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן (תורה ק"י ח"א). לעיל הסברנו שכל הנקודה של משה רבינו היא תורה בלי שכחה ובלי הסתרה, ההיפך הגמור מ'קליפת המן עמלק', ועל ידי זאת התורה משה מנצח את עמלק. רבינו אומר על הפסוק (יהושע א, ח): **"לֹא יְמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ"** – שלא תעשה מהתורה ממשות, כלומר, שלא תלמד תורה לשם איזו פניה שבועלם, לא לשם כבוד, ממון, שידוך וכו', כי אז התורה יש לה ממשות, ואז יש גבול כמה הזיכרון שלך יכול

כד. מה עשה הקב"ה? אמר למשה: (שמות לה, א) **"פָּסַל לְךָ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשִׁינִים"**, ופירש"י: 'הראהו מחצב סנפירינון מתוך אוהלו, ואמר לו: 'הפסולת יהיה שלך', ומשם נתעשר משה הרבה". עכ"ל. וקשה, הרי זה היה רק בלוחות שניות, אבל בזמן לוחות ראשונות עדיין משה היה יחסית עני לעם ישראל. וקשה הרי רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ס' ח"א) וז"ל: **דַּע שֵׁשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שֵׁשׁ בָּהֶם הַתְּבוּנָנוֹת גְּדוֹל מְאֹד, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבֹא לְהַתְּבוּנָנוֹת הַזֹּאת, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹת. כְּמוֹ שֶׁבִּפְשֻׁטֵי אוֹרֵי־אֵת אִם אֵין קָמַח אֵין תּוֹרָה' (אבות ג, יז), וְצָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ עַל כָּל פְּנִים פְּרָנְסָה, כְּמוֹ כֵּן לְהַתְּבוּנָנוֹת הַזֹּאת, שְׂהוּא גְּדוֹל מְאֹד, צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ עֲשִׂירוֹת גְּדוֹל מְאֹד, שְׂיִהְיֶה לוֹ הוֹן רַב, וְלֹא תִּחְסַר כֹּל בָּהּ. כִּי צָרִיךְ כָּל הוֹן דְּעֻלְמָא, לְהַתְּבוּנָנוֹת הַזֹּאת.**

וממשיך שם רבינו: שלכן צדיקים כמו משה רבינו ורבי ורב אשי שעברה התורה על ידם היו עשירים גדולים, מכיון שהצדיק צריך כל הון דעלמא. וקשה, למה בזמן מתן תורה משה רבינו לא היה עשיר, ואדרבה היה לכאורה הכי עני בישראל, כי כולם לקחו מביזת מצרים וביזת הים, ומשה לא לקח, ורבינו אומר, שהצדיק צריך עשירות בשביל התבוננות בתורה, ואם כן משה היה צריך עשירות כבר במתן תורה, וה' יתברך נתן לו את העשירות רק בלוחות שניות, ולא בזמן לוחות ראשונות.

למה צריך עשירות בשביל התבוננות בתורה

כה. וכדי להבין, נקדים להסביר, למה באמת הצדיק צריך עשירות גדולה כדי להתבונן בסודות התורה, הרי גם השכל שלנו מבין שיש סתירה, בין עשירות בממון לבין התבוננות בתורה – כי העשירות יכולה לגרום לביטול תורה. ורבינו בעצמו אמר: 'אמרתי דברים הפוך מדעת העולם, שהצדיק צריך כל הון שבעולם, שזה היפך ממה שאנשים חושבים, ואומרים למה הצדיק צריך עשירות. ועתה נבין: שזה בדיוק ההבדל בין התורה של לוחות ראשונות, לתורה של לוחות שניות.

למדנו בשיעור שעבר שההבדל בין לוחות ראשונות ללוחות שניות שלוחות ראשונות היה תורה שיש בה רק טוב בלי רע, וממילא לא צריך להוציא שום ניצוצות קדושה שבלועים בממון, כי אין רע שמסתיר על הטוב, ולכן משה יכול להביא את לוחות הראשונות גם כשהוא היה יחסית הכי עני בישראל. אבל בלוחות שניות ששי בהם ענין גדול להוציא תורה מתוך מה שבלעה הסטרא אחרא, שם משה רבינו צדיק הדור – צריך לפסול את הלוחות, בחינת "פָּסַל לְךָ" – הפסולת תהיה שלך, ומשם נעשה משה עשיר הכי גדול, כי בלוחות שניות יש בירור בין טוב לרע, יש טוב ויש פסולת, ולכן הצדיק צריך עשירות, בשביל להוציא משם את הניצוצות הקדושה שנמצאים בפסולת, והיות שיש שם בקליפה ובפסולת סודות תורה גדולים מאוד, לכן אומר רבינו הקדוש: דַּע שֵׁשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שֵׁשׁ בָּהֶם הַתְּבוּנָנוֹת גְּדוֹל מְאֹד, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבֹא לְהַתְּבוּנָנוֹת הַזֹּאת, כִּי אִם עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹת. כִּי בִשְׂבִילֵים הַלְלוּ שֵׁשׁ בָּהֶם נִיצוּצוֹת קְדוּשָׁה שֶׁהֵם בְּלוּעִים, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּעֵלִים עַל

הכתר, זה שהוא למעלה מטעם ודעת כמו הקוצו של יוד' שהוא למעלה. ולמצב הזה מגיעים ע"י שתיית יין בקדושה פעם אחת בשנה. כי בסתם שתיית היין היא מסוכנת.

כתוב בגמרא (הוריות יג:) "חמרא וריחני פקחין", וזה מובא גם בסנהדרין דף ע. (ע' גימ' יין) – יש כוח ל'חמרא' ליין לפקח. רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"א ח"א) אומר שלצדיק הגדול יש כח לעשות פדיון נפש – ע"י שתיית היין. ורבינו אומר (תורה כ"ט ח"א) שיש כוח לצדיק אמיתי למשוך לאדם רפואה ע"י יין שצדיק אמיתי הסתכל בו. והרי שיש מעלות גדולות ביין דקדושה.

לעשות הבדלה על יין אמיתי

לב. רבי חיים קנייבסקי זצ"ל היה אומר, שמי שרוצה סגולה לבנים לא יבדיל על מיץ ענבים, אלא יעשה הבדלה על יין. ולפי מה שהסברנו זה מובן, שהיין יש בו בחינה של זיכרון, וזיכרון זה בחינה של 'זכר' – שמוליד בנים. אם אתה רוצה להוליד בנים תהיה זכר (תהיה גבר) ותשתה כוס יין. ולכן יש ענין לעשות הבדלה על יין אמיתי דוקא (אפילו שדרך כלל במצאי שבת קשה מעט לשתות יין), וגם זה מעצים את הסגולה לזיכרון שאמרנו שיש בהבדלה. וביום פורים וודאי זה הזמן של הסגולה הזאת, לסלק את 'השר' של שכחה, כי כל המהות של פורים – זה בחי' זיכרון' על ידי מחיית עמלק.

הכל סביב 'משתה היין'

לג. מובא בגמרא מנחות (דף סה.) שמרדכי נקרא 'פתחיה' על שם שהיה 'פותח דברים ודורשן'. כלומר, שמרדכי בעצמו היה לו את הכוח של – יין וריחני פקחין, כי הוא היה פיקח גדול וידע לדרוש את כל הדברים הסתומים. וזה רואים גם כן, שכל המגילה מסתובבת סביב ענין משתה היין. ובאמת, קוראים לסעודת פורים – 'משתה', ולא רק 'סעודת פורים'.

ולמה? כי כתוב כשהמליכו את אסתר (אסתר ב, יח): "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֵּה גָדוֹל לְכָל שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר". וכתוב (שם ג, טו): "וְהַמֶּלֶךְ וְהַמָּן יֵשְׁבוּ לַשְּׁתוֹת וְהַעִיר שׁוֹשֵׁן נְבוֹכַדְנֶצַּר". וכתוב (שם ה, ו): "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן". וכן (שם ז, ב): "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן". וכתוב (שם ח, ט): "וְהַעִיר שׁוֹשֵׁן צְהֵלָה וְשִׁמְחָה... שִׁמְחָה וְשׁוֹשׁוֹן לַיהוּדִים מִשְׁתֵּה יוֹם טוֹב", הכל נעשה סביב 'משתה היין', וזכר לכל זה אנחנו עושים את סעודת פורים ב'משתה היין'.

שני ההפכים שבין

לד. רבינו אומר (ליקוטי מוהר"ן תורה כ"ז ח"ב) שאותו יין יכול ח"ו להביא את האדם לשכחת התורה, ולשכוח את חוקיה, כמו שכתוב (דברים לג, כא): "כִּי שָׁם חָלַקְתָּ מִחֶקֶק סִפּוֹן" – שזה משה רבינו. כי ע"י היין אדם יכול לשכוח את כל התורה של 'מחוקק' – שזה משה רבינו, כי 'מחוקק' גימטריא רמ"ח. אבל מצד שני, ע"י שתיית היין בפורים, יכולים לזכות לזיכרון, ואפילו שבכל השנה כולה לא מרבים בשתיית יין (רבינו אסר במיוחד את השכרות בכל השנה), אבל בפורים אנחנו דווקא מרבים בייין. ואומר רבינו, עוד כוס יין בפורים,

להכיל. לעומת זאת, כשאדם לומד תורה לשמה – אין לתורה ממשות, הזיכרון שלו יכול להכיל אין סוף תורה.

יש שתי פעמים שמושה רבינו מקבל את הזיכרון האין סופי: פעם ראשונה במתן תורה, שאז משה רבינו היה בבחינת 'אין' לגמרי, הוא וכל ישראל הגיעו לשער החמישים, אבל אחרי חטא העגל הקב"ה אמר לו: (שמות לב, ז) "לָךְ רַד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ" – ורמוז: 'רד' מ-'לך' (גימ' ג) – רד משער החמישים.

בכתב יש בחינת 'מלך בלא עם'

כט. במתן תורה משה רבינו ועם ישראל היו במצב של 'רצוא' בלי שוב, והיו במעלה שאין להם שכחה, כמו שמובא בגמ' (עירובין נה.) "אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב (שם, טו) "חֲרוֹת עַל הַלְּחָת" – אלמלי לא נשתברו לוחות ראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. פי', מכיון שאז היינו בשער הנ' שזה בחי' 'אין' וביטול גמור, ואילו כל השכחה מגיעה מהיישות וכנ"ל. ועוד מובא במדרש (ויקרא רבה יח, ג) "רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חֲרוֹת מִמֶּלֶךְ הַמֶּנֹּת", וזה בגלל שאין סיבה למות כי כבר בחיים חיותנו יכולנו להגיע ל'רצוא' בלי 'שוב'.

ולשאלה, איך הקב"ה היה מלך, אם כל ישראל במתן תורה היו בבחינת 'רצוא בלי שוב', בביטול היישות ברצון שברצונות. ואיך יש מלך בלי עם? את עומק התשובה נלמד מסיפורי מעשיות (מעשה י"ב) ששם רבינו הקדוש מספר וז"ל: אַחַר כֶּךָּ מִצְאוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּשָׂדֵה זֶקֶן אֶחָד וְכֹתֵר עַל רֹאשׁוֹ, וְהוֹטֵב בְּעֵינָיו, כִּי הוּא מְכַבֵּד גְּדוֹל, מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּשָׂדֵה מְכַתֵּר בְּכֹתֵר, וְקָבְלוּ אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ, ע"כ. וביארנו שם ברמזים, שהכוונה שהיה מכובד כל כך, שהיה לו בחינת 'כתר' ולא רק 'מלכות', ובבחינת 'כתר' יכול להיות 'מלך בלי עם', 'מלך עצמי', ורק בספירת המלכות 'אין מלך בלא עם'.

בפירתו זכה משה שוב לשער החמישים

ל. אבל ברגע שחטאו ישראל בחטא העגל ירדנו אנחנו, וגם גרמנו למשה רבינו ירידה, שהקב"ה אמר לו "לָךְ רַד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ", ופירש"י: לא נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, וכשישראל חטאו אתה למה לי? ורק ביום הפטירה של משה בהר נבו – נ' בו אז זכה שוב לשער הנ', ומשה רבינו חוזר לזיכרון התורה בשלימות, והוא שוב נמצא ב'רצוא' בלי 'שוב', בביטול הגשמיות התמידי שהיה בפטירתו, בבחינת "וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה" – שאפילו משה אינו יודע.

מעלת שתיית היין בפורים

לא. יש יום אחד בשנה שיש בו גם את הבחינה הזאת – וזה יום פורים. ואיך זה נעשה? ע"י שתיית היין, שזה: בחי' "עד דלא ידע". וזה הסוד של ה'כתר', שהוא נמצא למעלה מטעם ודעת. והכוונה הרי יש עשר ספירות, ואם נחשיב גם את ה'דעת' אז יוצא אחד עשרה ספירות, אבל כתוב בספר יצירה: 'עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשרה'. והתשובה: שאם אתה מונה את ה'כתר', לא מונים את ה'דעת', ואם אתה מונה את ה'דעת', אתה לא מונה את ה'כתר'. נמצא, שהכתר הוא במקום הדעת, כי כל המהות של

זה עוד תיקון הברית. כי כאמור כל הנקודה של יין זה לתקן את הזכר, ולכן לייין יש סגולה להרבות את כח הגברא של האדם, כי יין זה תיקון של הזכרון, והתיקון של הזכר.

יין טוב לגברים וגנאי לנשים

לה. ושל הזכר דוקא, ולכן כתוב (כתובות סה.) כוס אחד יפה לאישה, אבל שתי כוסות לאשה – זה כבר ניוול, שלוש יתובעת בפה – מתנהגת כמו זכר, וזה לא יפה לאשה כמובן. מכיון שהיין הוא נקודה של זכר ובחינת זיכרון, ולכן שייך לזכרים דוקא. ולכן אסור לנשים להשתכר אפילו בפורים כמובן. וגם לנו כל השנה, שאין לנו את הכח לתקן את היין, חוץ מהקידוש וההבדלה שבהם מצוה לעשות על יין.

הסגולה לזיכרון שביין גם בקידוש

לו. וחשוב לציין, שהסגולה לזיכרון היא לא רק בהבדלה במוצ"ש אלא גם בקידוש של ליל שבת, שאז אומרים: "זיכרון למעשה בראשית... זכר ליציאת מצרים" – כתוב גם זיכרון וגם זכר, ובשניהם צריך לכוון ולהאריך במילה, ומכוונים על הענין של זיכרון בתורה. על היין כתוב (הושע יד, ח): "וַיִּפְרְחוּ כְּגֶפֶן זָכְרוּ בְיַיִן לְבָנוֹן" – שהיין הוא הסגולה לזיכרון. אבל זה צריך להיות יין דקדושה – יין של קידוש בשבת, ויין של הבדלה, ויין של פורים שר' בהם דוקא יש מצוה לשתות וסגולה של זיכרון. ויהי רצון שנזכה כולנו בעזרת השם להגיע לזה ביום הפורים. אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע